

Jak czytać z dzieckiem
– zapoznanie rodziców z elementarnymi zasadami wspólnego czytania.

Czytanie, a zwłaszcza czytanie ze zrozumieniem to jedna z ważniejszych umiejętności szkolnych i życiowych człowieka. Do jej opanowania przygotowujemy dziecko od pierwszych dni życia. Mówiąc do niemowlęcia rozpoczynamy rozwój jego słownika, odpowiednio modulując głos nadajemy wypowiedziom sens i wyrażamy emocje. To pierwsze lekcje o ogromnym znaczeniu dla rozwoju i późniejszej nauki czytania. W kolejnym czasie dochodzą książeczki, wierszyki, piosenki. Poprzez dobór odpowiednich zabawek stymulujemy rozwój spostrzegania wzrokowego i słuchowego, a także motoryki małej i dużej. Doskonalimy mowę, myślenie, pamięć wzrokową i słuchową, rozwijamy wyobraźnię. Uczymy skupiania uwagi, znajdowania wspólnego pola widzenia. Prawidłowy rozwój psychomotoryczny dziecka warunkuje sukcesy szkolne, ułatwia poznawanie świata, właściwy odbiór otaczającej rzeczywistości w tym także nabywanie prawidłowej techniki czytania i rozumienia treści tekstów. Bez tej wiedzy, możemy nie rozumieć trudności naszych dzieci w słuchaniu, a następnie samodzielnym czytaniu tekstów.

Sukcesy w nauce czytania uwarunkowane są prawidłowym funkcjonowaniem wzroku i słuchu, a także odpowiednim dla wieku rozwojem mowy. Wady rozwojowe mogą w znacznym stopniu utrudniać nabywanie tej umiejętności. Wraz z wiekiem dziecka doskonalą się też jego analizatory wzroku i słuchu, co umożliwia dostrzeganie, rozróżnianie, zapamiętywanie, analizowanie i syntetyzowanie szczegółów składających się na obraz całości: liter, sylab, słów, zdań. Dzieciom o bogatym słowniku, rozumiejącym znaczenie wielu słów, prawidłowo spostrzegającym litery oraz właściwie słyszającym i zapamiętującym ich dźwiękowe odpowiedniki – głoski, prawidłowo spostrzegającym połączenia liter w sylaby, a następnie w wyrazy, o wiele łatwiej opanować trudną sztukę czytania.

Czytanie to jednak nie tylko technika, to cały proces intelektualny, jeśli ma w przyszłości ułatwiać nam życie i sprawiać przyjemność. Kiedy czytamy z dzieckiem w wieku przedszkolnym, staramy się dobierać odpowiednio do jego wieku i zainteresowań repertuar czytelniczy. Dbamy o to, aby czytanie odbywało się zgodnie z przyjętym rytuałem, było przyjemnością, na którą czekamy z niecierpliwością. Spotkaniem w relacji, zaspokojeniem naszych emocjonalnych potrzeb, zarówno dziecka, jak i rodzica. Wybieramy odpowiedni czas i miejsce, nie spieszymy się, wyłączamy telewizor, telefon, nie zajmujemy się niczym innym. Przenosimy się z dzieckiem do innego świata, pokazujemy, jaki jest ciekawy. Rozmawiamy o treści, bohaterach, miejscach. Tłumaczymy niezrozumiałe wyrazy, zadajemy pytania. W taki sposób uczymy dziecko pracy z tekstem. Można też wskazywać palcem czytane wyrazy, aby zainteresować dziecko literami i wyrazami. Być może w sposób naturalny, bez naszych sugestii będzie o nie pytać lub zapamięta globalnie niektóre z nich. Zaspokajanie ciekawości własnej dziecka przynosi zawsze lepsze efekty w procesie uczenia się, niż sugestie czy naciski dorosłych.

Czytanie z dzieckiem w wieku szkolnym, które ma trudności z opanowaniem tej trudnej sztuki wymaga dużej cierpliwości. Należy także posiadać pewną wiedzę lub niezwykłą intuicję wynikającą z obserwacji naszego dziecka. Kiedy czytamy „dla przyjemności”, wieczorem przed snem zasada pozostaje taka sama, jak z młodszymi dziećmi. Jeśli wspomagamy dziecko w nauce czytania opracowując wybraną czytanekę szkolną należy również pamiętać o określonych zasadach:

- dajemy sobie czas i spokój,
- dbamy o możliwie dobry nastrój – czytanie w złości i w zniecierpliwieniu nie ma szans powodzenia,
- akceptujemy trudności dziecka starając się pomóc – nie pokrzykujemy i nie narzekamy, nie oceniamy, nie krytykujemy,
- czytamy wzorcowo, z odpowiednią intonacją cały tekst – dziecko śledzi go razem z nami, rozmawiamy o treści, tłumaczymy niezrozumiałe słowa, zadajemy pytania – bardzo ważne jest nadawanie znaczeń poszczególnym słowom, zdaniom, całej treści, rozumienie kontekstu, bez tego nie rozwiniemy czytania ze zrozumieniem,
- oswajamy dziecko z tekstem – np. prosimy o wyszukanie podanych słów, rozpoczynających się

- lub zakończonych określoną literą, jednosylabowych, dwusylabowych itp.,
- czytamy na zmianę z dzieckiem – wyrazami, zdaniami, z podziałem na role itp.,
  - czytamy tekst zmieniając niektóre wyrazy, a zadaniem dziecka jest poprawienie rodzica, następnie zamieniamy się rolami – dziecko czyta celowo zmieniając niektóre wyrazy, a my poprawiamy,
  - po opracowaniu tekstu w podobny sposób (można oczywiście wykorzystać swoje pomysły) prosimy dziecko o przeczytanie tekstu ulubionej maskotce, młodszej siostrze itp. po to, aby nie poddawać go jeszcze krytycznej ocenie, poprawianiu i strofowaniu,
  - zwracamy uwagę, aby dziecko nie uczyło się tekstu na pamięć, **wypowiadanie tekstu na pamięć nie jest czytaniem**,
  - jeśli nasze dziecko opanuje już trudną sztukę czytania, pracujemy nad płynnością, szukamy ćwiczeń poszerzających pole widzenia, używamy czerwonego wskaźnika, za którym podczas czytania biegnie wzrok dziecka, pracujemy nad skupieniem uwagi itp.

Jeśli pomimo wysiłków czytanie nadal sprawia dziecku duże trudności, należy sprawdzić wzrok, słuch oraz poddać dziecko badaniu w poradni psychologiczno – pedagogicznej w celu określenia przyczyn problemu. Po stwierdzeniu nieprawidłowości, należy skupić się na wyeliminowaniu ewentualnych deficytów rozwojowych, które są przyczyną trudności. Kontynuacja wyłącznie **intensywnych ćwiczeń w czytaniu bez pracy korekcyjno – kompensacyjnej** będzie powodować narastanie trudności, przyczyni się także do spadku motywacji, może być także przyczyną zaburzeń emocjonalnych dziecka.

Opracowanie:

Dorota Liskin – pedagog

Powiatowe Centrum rozwoju Edukacji w Iławie,
Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Iławie